

ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΝΟΜΙΚΩΝ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΟΜΗΡΟΥ 19 – 106 72 ΑΘΗΝΑ

Κύριο
Ν. Θέμελη
Ακαδημίας 35
106 72 Αθήνα

Αθήνα, 22 Ιουνίου 2004

Αγαπητέ μου Νίκο,

Σου εσωκλείω ένα σύντομο σημείωμα με τις σημαντικότερες αλλαγές στο κείμενο του Ευρωπαϊκού Συντάγματος, όπως υιοθετήθηκε από τη ΔΔ στις 18/6.

Χαιρετισμούς,

Τάκης Γωακκειμίδης

Σημείωμα

Θέμα: Έγκριση Ευρωπαϊκού Συντάγματος

(Οι βασικές αλλαγές)

Το κείμενο του Ευρωπαϊκού Συντάγματος που εγκρίθηκε από τη Διακυβερνητική Διάσκεψη (ΔΔ) σε επίπεδο αρχηγών κρατών και κυβερνήσεων στις 18/6, περιέχει ορισμένες σημαντικές τροποποιήσεις σε σχέση με το σχέδιο της Συνέλευσης (χωρίς να ανατρέπεται ωστόσο η βασική αρχιτεκτονική του). Οι σημαντικότερες αλλαγές συνοψίζονται:

(α). Σύνθεση Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Το τελικό κείμενο προβλέπει ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα αποτελείται από έναν Επίτροπο ανά κράτος μέλος μέχρι πρακτικά το έτος 2014 (δύο επόμενες θητείες Επιτροπής). Μετά από την ημερομηνία αυτή, ο αριθμός των μελών της Επιτροπής θα μειωθεί στα δύο τρίτα (2/3) του συνολικού αριθμού των κρατών μελών (18 στην ΕΕ των 27 Κ-Μ). Αυτό σημαίνει ότι κάθε χώρα μέλος «θα εκπροσωπείται» στην Επιτροπή σε δύο θητείες και δε θα εκπροσωπείται σε μια.

Η φόρμουλα του Σχεδίου Συντάγματος προέβλεπε, ως γνωστόν, τη συμμετοχή όλων των κρατών μελών στην Επιτροπή σε σταθερή βάση αλλά με 15 Επιτρόπους με δικαίωμα ψήφου (voting rights) που θα εναλλάσσονταν σε ισότιμη βάση σε κάθε θητεία της Επιτροπής. (Η φόρμουλα αυτή εμφανιζόταν ως θετικότερη για τις μικρότερες χώρες μέλη αφού εξασφάλιζε σταθερή συμμετοχή στην Επιτροπή, έστω και χωρίς δικαίωμα ψήφου για μια θητεία)

(β) Ορισμός (διπλής) πλειοψηφίας

Η ειδική, διπλή πλειοψηφία ορίζεται ως το 55% των κρατών μελών (που υποχρεωτικά θα πρέπει να περιλαμβάνει 15 κράτη) και το 65% του πληθυσμού. Προβλέπεται, επίσης, ότι η «αναστέλλουσα μειοψηφία» (blocking minority) θα πρέπει οπωσδήποτε να σχηματίζεται από τουλάχιστον 4 χώρες μέλη. (Θεωρητικά με

το 65% του πληθυσμού, θα μπορούσε να σχηματισθεί blocking minority από τρεις μεγαλύτερες χώρες με τη συμμετοχή οπωσδήποτε της Γερμανίας). Θεσμοποιείται, ωστόσο, και εκδοχή του «συμβιβασμού των Ιωαννίνων» που επιτρέπει σε ομάδα κρατών «να σταματούν» για ορισμένο διάστημα τη διαδικασία λήψης αποφάσεων. Όλα αυτά θα ισχύσουν από το 2009, εφόσον βεβαίως εφαρμοσθεί το Σύνταγμα.

Η φόρμουλα του σχεδίου Συντάγματος (50% των κρατών, 60% του πληθυσμού) ήταν σαφώς καλύτερη για τη λήψη των αποφάσεων σε δημοκρατική βάση αλλά δεν μπορούσε βεβαίως πολιτικά να γίνει αποδεκτή.

(γ) Ελάχιστος αριθμός μελών ΕΚ

Ορίζεται σε έξι ενώ το σχέδιο προέβλεπε τέσσερα μέλη. Ο συνολικός αριθμός των μελών του ΕΚ ορίζεται σε 750 (736 στο σχέδιο Συντάγματος).

(δ) Πεδίο εφαρμογής ειδικής πλειοψηφίας

Το τελικό κείμενο Συντάγματος περιορίζει αισθητά το πεδίο εφαρμογής της ειδικής πλειοψηφίας. Ειδικότερα, η έγκριση του «πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου» περνά τώρα στην ομοφωνία (από την ειδική πλειοψηφία που προέβλεπε το σχέδιο Συντάγματος). Επίσης, η έναρξη της «ενισχυμένης συνεργασίας» (enhanced cooperation) μπορεί να γίνει μόνο με ομοφωνία (ειδική πλειοψηφία σήμερα). Ακόμη στους τομείς της φορολογικής εναρμόνισης και των θεμάτων δικαιοσύνης και εσωτερικών υποθέσεων, διατηρείται μεν η ειδική πλειοψηφία αλλά με δυνατότητα «επίκλησης λόγων ζωτικού συμφέροντος» (emergency break).

(ε) Διαδικασία «υπερβολικού ελλείμματος»

Μετά από αίτημα ορισμένων χωρών (μεταξύ των οποίων και η Ελλάδα) περιορίζονται οι εξουσίες της Επιτροπής που προέβλεπε το σχέδιο Συντάγματος (άρθ. III-76) στη διαδικασία καθορισμού του υπερβολικού ελλείμματος στο πλαίσιο της ONE.

(στ) Νησιά

Η τελική διατύπωση (άρθ. III-116) είναι σαφώς χειρότερη από το σημερινό κείμενο της Συνθήκης, (πράγμα που δικαιολογεί τη θέση ότι δε θα έπρεπε να ανοίξει το θέμα αυτό)*.

Συνολικά, το κείμενο Συντάγματος συνιστά σαφώς θετικό βήμα για την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της διευρυμένης Ένωσης και ιδιαίτερα οι ρυθμίσεις για τη σύσταση των θέσεων του Προέδρου του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, του Υπουργού Εξωτερικών, την εκχώρηση νομικής προσωπικότητας στην ΕΕ, κ.λπ. Ωστόσο δεν προσφέρει επαρκώς στη διευρυμένη Ένωση τα μέσα για τη διαμόρφωση ενός ισχυρού και δημοκρατικά νομιμοποιημένου συστήματος διακυβέρνησης ή για την ανάπτυξη του διεθνούς της ρόλου (ομοφωνία στην ΚΕΠΠΑ). Ακόμη δε θα επιτρέψει την ανάπτυξη μορφών «ενισχυμένης συνεργασίας» μέσα στο θεσμικό πλαίσιο αφού για κάτι τέτοιο προβλέπεται τώρα ομοφωνία. Οι «συνεργασίες» ως εκ τούτου θα αναπτυχθούν εκτός θεσμικού πλαισίου.

Πάντως σημασία έχει το Σύνταγμα να επικυρωθεί και τελικά να εφαρμοσθεί.

* Η διατύπωση έχει ως εξής: *“Among the regions concerned, particular attention shall be paid to rural areas, areas affected by industrial transition, and areas which suffer from severe and permanent natural or demographic handicaps such as the northernmost regions with very low population density, and island, cross-border and mountain areas.*